

BÜLETEN

Nº 8 (12) • Avqust - 2013-cü il

www.azersu.az

Qaynar xətt - 955

Azərbaycanda içməli su problemi tamamilə aradan qaldırılacaqdır

Prezident İlham Əliyev avqust ayında Kürdəmir, Qax, Zaqatala, Oğuz və İsmayıllı şəhərlərinə içməli suyun verilməsinin açılışlarını etmişdir. Dövlət başçısı ölkəmizdə içməli su təsərrüfatının yenidən qurulacağını bəyan etmiş, bu sahədə problemlərin tamamilə aradan qaldırılacağını bildirmişdir.

strafli səh. 2-7

Xirdalan-Xocasən kanalizasiya kollektorunun tikintisi sürətləndirilib

"Azersu" ASC yağış və tullantı sularının idarə edilməsinin yaxşılaşdırılması və Xəzər dənizinə birbaşa axıdılmasının qarşısının alınması məqsədi ilə yeni layihələr həyata keçirir. Xirdalan şəhərində və ətraf yaşayış məntəqələrində, həmçinin

Qaradağ, Binəqədi, Yasamal və Səbail rayonlarının bir hissəsində toplanan çirkəb suların Lökbatan qəsəbəsi yaxınlığında inşa edilən çirkəb sutamızlıyıcı qurğuya ötürülməsi məqsədi ilə mikrotunel tipli kanalizasiya kollektorunun tikintisini başlanmışdır.

strafli səh. 10

Şirvan-Muğan qrup su kəmərinin inşası yekunlaşmışdır

Azərbaycanın içməli su təchizatı sektorda həyata keçirilən iri infrastruktur layihəsi olan Şirvan-Muğan qrup su kəmərinin tikintisi başa çatmışdır. Artıq kəmərlə Biləsuvar şəhərinə içməli suyun verilməsinə başlanılmışdır. Yaxın vaxtlarda Salyan şəhəri də bu mənbədən su alacaqdır.

strafli səh. 9

Gədəbəy rayonunun Pərizamanlı kəndinin su təchizatı yaxşılaşdırılmışdır

Gədəbəy rayonunun Pərizamanlı kəndinin içməli su təchizatının yaxşılaşdırılması məqsədi reallaşdırılan layihənin icrası yekunlaşmışdır. Layihənin icrası nəticəsində kəndin 720 sakininin içməli su problemi həll olunmuşdur.

strafli səh. 8

Memarlıq və İnşaat Universitetinin tələbələri üçün "Yay məktəbi" təşkil olunmuşdur

"Azersu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətində Memarlıq və İnşaat Universitetinin tələbələri üçün "Yay məktəbi" programı təşkil olunmuşdur. "Yay məktəbi" programı çərçivəsində universitetin tələbələri Səhmdar Cəmiyyətin istehsalat sahələrində texnoloji proseslərlə əyani tanış olmuşlar.

strafli səh. 11

Qax şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemləri kompleksi istifadəyə verilmişdir

Avqustun 16-da Prezident İlham Əliyev Qax şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemləri kompleksinin istifadəyə verilməsi mərasimində iştirak etmişdir. Dövlət başçısı Qax şəhərinin su təchizatı sistemlərinin baş planını və şəhərin 1 nömrəli su anbarının görüntülərini əks etdirən stendlərə baxmışdır.

"Qax şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması" layihəsi barədə məlumat verən "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Qorxmaz Hüseynov bildirmişdir ki, kompleksin təməli dövlət başçısının iştirakı ilə 2011-ci il noyabrın 17-də qoyulmuşdur.

Qeyd edilmişdir ki, Qax şəhərinin su təchizatı sistemi 1960-cı illərin sonlarında yaradılmışdır. Yeni layihənin icrasına qədər şəhər sakinləri Kürmük və Qumçay çaylarının, həmçinin subartezian quyularının sularından istifadə edirdilər. Mövcud 25 kilometr magistral və 52 kilometrlik paylayıcı su xətləri istismara yararsız vəziyyətdə olduğundan əhalinin içməli su təchizatında fasilələr yanarırdı. Qax şəhərinin 13 min sakininin 9 mini mərkəzləşmiş qaydada gün ər-

zində 4-6 saat olmaqla cədvəl əsasında içməli su ilə təchiz edildirdi. Mərkəzləşmiş su təchizatı sistemi olmayan yerlərdə isə əhali tələbatını fördi qaydada ödəmək məcburiyyətində idi.

Yeni layihəyə əsasən İlisu kəndinin yaxınlığında bulaqlardan Qax şəhərinə gətirilən su həm yeni qurulmuş, həm də mövcud şəbəkə vasitəsilə əhaliyə verilir. Bunun nəticəsidir ki, artıq şəhər yeni mənbədən 100 faiz fasiləsiz su ilə təmin olunur. Bulaq sularının toplanması məqsədilə ərazidə məhsuldarlığı saniyədə 80 litr olan suqəbulədici qurğu tikilmiş və buradan Qax şəhərinə qədər 6,7 kilometr uzunluğunda magistral su kəməri çəkilmişdir. Qax şəhərinin fasiləsiz rejimdə içməli su ilə təmin etmək üçün hər birinin tutumu 1000 kubmetr olan altı anbar tikil-

mişdir. İnşası nəzərdə tutulan 119 kilometrlik şəhərdaxili su şəbəkəsinin 90 kilometrlik hissəsində işlər yekunlaşmış, 2 mindən artıq ünvan şəbəkəyə qoşulmuşdur. İcməli sudan istifadənin dəqiq uçutunun aparılması məqsədilə smart-kart tipli sayqacların quraşdırılması da davam etdirilir və indiyədək 5,9 min abunəçinin 1500-ü sayğacla təmin olunmuşdur.

Yeni layihə həyata keçirilənədək Qax şəhərində kanalizasiya şəbəkəsi ümumiyyətlə, mövcud olmamışdır. Layihəyə uyğun olaraq Qax şəhərində ilk dəfə kanalizasiya sistemi yaradılır. Bu məqsədlə 17 kilometr uzunluğunda kanalizasiya kollektoru inşa edilmiş, 89,5 kilometrlik kanalizasiya şəbəkəsinin 35 kilometrlik hissəsində işlər başa çatdırılmışdır. Yaranacaq tullantı suları şəhərin kənarında tikiləcək

və məhsuldarlığı sutkada 8 min kubmetr olacaq çirkab sutəmizləyici qurğuya ötürülcəkdir.

Qeyd olunmuşdur ki, "Qax şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması layihəsi" 2035-ci ilə qədər perspektiv inkişaf nəzərə alınmaqla, Qax şəhərində 14 min nəfərin su təchizatı və kanalizasiya xidmətlərinin, Qaxbaş və Qaxingiloy kəndlərində isə 7,5 min nəfərin içməli su təchizatının yaxşılaşmasına hesablanmışdır.

Dövlətimizin başçısı Qax şəhərinə içməli suyun rəmzi verilməsini bildirən düyməni işə salmışdır.

Sonra Prezident İlham Əliyev "Azərsu" ASC-nin əməkdaşları ilə və inşaatçılarla görüşmüştür.

Sonda xatirə şəkli çəkdirilmişdir.

Avqustun 14-də Prezident İlham Əliyev Zaqatala şəhərinə suyun verilməsi mərasimində iştirak etmişdir.

Dövlət başçısı əvvəlcə Zaqatala rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşməşdir. Əlamətdar hadisə münasibətilə yerli əhalini təbrik edən Prezident İlham Əliyev bildirmişdir ki, layihənin başa çatması ilə Zaqatalanın su problemləri tamamilə həll olunur: Bu layihənin icra edilməsi əlbəttə ki, sakinlər üçün bir hədiyyədir. Yəqin ki, başqa yerlərdəki kimi, burada da su fasılələrlə verilirdi. Gündə bəlkə də bir neçə saat. Özü də o qədər də keyfiyyətli deyildi. Amma indi 24 saat key-

Prezident İlham Əliyev Zaqatala şəhərinə içmali suyun verilməsi mərasimində iştirak etmişdir

fiyyətli su verilir. İndi görülən işləri bizə təqdim edəcəklər. Çox gözəl hadisədir. Çox böyük məna daşıyır. Sosial məna daşıyır. Eyni zamanda, ölkəmizin ümumi inkişafını göstərir. İcməli su layihəsi deyə bilərəm ki, insanların rahat yaşaması üçün infrastruktur layihələri arasında bəlkə də birinci yerdədir. Çünkü su həyat, sağlamlıq deməkdir. Keyfiyyətli içməli su sağlam həyat deməkdir. Artıq Zaqatalanın içməli su ilə təminatı həll olunub. Bir neçə kənd də əhatə olunur və gələcəkdə başqa kəndlərdə də fərdi qaydada bu layihələr icra edilməlidir”.

Sonra Prezident İlham Əliyev Zaqatala şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması layihəsini əks etdirən stendlərə baxmışdır.

Dövlət başçısına məlumat verilmişdir ki, layihənin icrasına 2010-cu ilin noyabrında başlanmış, birinci mərhələ üzrə işlər yerinə yetirilmişdir. İkinci və üçüncü mərhələlər üzrə işlər davam etdirilir. Layihə əhalinin 2031-ci ilə qədər olan artım proqnozu nəzərə alı-naraq işlənmişdir. Rayonda su təchizatı

sisteminin yenidən qurulması nəticəsində Zaqatala şəhərinin 22 min, 7 kəndin isə 26 min nəfər əhalisinin gün ərzində suya olan tələbatı tam ödəniləcəkdir.

Bildirilmişdir ki, tikintisi başa çatdırılan su mənbəlerinin potensialı 75 min əhalinin suya olan tələbatını tam ödəyəcəkdir ki, bu da Zaqatala rayon əhalisinin 50 faizinin 2031-ci ildə içməli su ilə tam təmin edilməsi deməkdir. Laboratoriya araşdırmları indiki mərhələdə suyun keyfiyyətinin həm beynəlxalq, həm də yerli standartlara tam uyğunluğunu təsdiq etmişdir.

Zaqatala şəhərinin su təchizatının yenidən qurulması və kanalizasiya sisteminin yaradılması işləri üç mərhələdə aparılır. Birinci mərhələdə Talaçay su mənbəyinin, magistral boru xətti, su anbarları, xlorlama təsərrüfatı, laboratoriya və digər struktur obyektlərinin tikintisi başa çatdırılmışdır. Bu mərhələdə 6,65 kilometr uzunluğunda magistral su xətti çəkilmişdir. Suqəbulədici qurğular meydançasında keçid məntəqəsi, suqəbulədici kamerası, xlorlama və laboratoriya binaları tiki-lərək avadanlıqla təchiz edilmişdir.

Bundan başqa, bir yeni su anbarı tikilmiş, bir anbar isə bərpa olunmuşdur. İkinci mərhələdə Zilbançay su mənbəyi inşa edilmiş və beş kilometr uzunluğunda magistral su xətti çəkilmişdir. Şəhərin iki zonasında su anbarları sahəsi yaradılmışdır. Bu sahələrdəki su anbarları bərpa edilmiş, bir yeni su anbarı inşa olunmuşdur.

Həmçinin şəhərin su və kanalizasiya şəbəkələri, kanalizasiya kollektor xətti, yerli Sukanal İdarəsinin istehsal bazası tikilmişdir. Bütün abonentlər su saygacları ilə təmin ediləcəkdir.

Üçüncü mərhələdə çirkab sutəmizləyici qurğular kompleksinin tikintisi və texnoloji sistemlərin quraşdırılması işləri aparılır. Məhsuldarlığı gün ərzində 10 min kubmetrə çatan çirkab sutəmizləyici qurğular kompleksinin potensialı Zaqatala şəhərini və 7 kəndi əhatə edir.

Kompleks 2014-cü ilin birinci rübündə istismara veriləcəkdir.

Stendlərlə tanışlıqdan sonra Prezident İlham Əliyev Zaqatala şəhərinə içməli suyun verilməsini bildirən düyməni basmışdır.

İsmayıllı şəhərinə içməli suyun verilməsi çox vacib və böyük layihədir

Avqustun 14-də Prezident İlham Əliyev İsmayıllı şəhərinə içməli suyun verilməsi mərasimində iştirak etmişdir. Dövlətimizin başçısı rayon icṭimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşündə İsmayıllıya içməli suyun verilməsinin çox vacib və böyük layihə olduğunu bildirmişdir. "Su insan üçün əsas məsələdir. Şadəm ki, İsmayıllıda da içməli su və kanalizasiya layihəsi icra edilir. Biz indi suyun verilməsini qeyd edəcəyik və bundan sonra İsmayıllı şəhərinin təmiz, keyfiyyətli, içməli su ilə təminatı artıq həll olunaçaqdır. Digər infrastruktur layihələri də icra edilir. Qazlaşdırma da uğurla aparılmışdır. Şəhər tamamilə qazlaşdırılıb, kəndlərdə də qazlaşdırma gedir. Əsas infrastruktur layihələri bunlardır və bunları biz həll edirik. Şadəm ki, İsmayıllıda bu istiqamətdə işlər yaxşı gedir. Rayon inki-

şafdadır, böyük dəyişikliklər vardır. Əminəm ki, rayon bundan sonra da bu templo inkişaf edəcək, rayonda mövcud olan bütün məsələlər öz həllini tapaçaq və artıq tapmaqdadır".

Qazlaşdırma, su xətləri, kanalizasiya, yollar, sosial obyektlərin tikintisi böyük vəsait tələb edir. Bu vəsaiti Azərbaycan dövləti bündən he-sabına ödəyir ki, insanların rahat yaşaması üçün daha da yaxşı imkanlar yaransın.

Sosial siyaset əsas məsələdir. Sosial siyaset tekçə sosial obyektlərin tikintisi ilə məhdudlaşdır. Sosial siyaset o deməkdir ki, siyasetimizin mərkəzində insan olmalıdır. Bu da var, bunu biz təmin edirik. Biz öz iqtisadi gücümüzü sosial sahəyə yönəldirik və bu məsələlərə kompleks şəkildə yanaşırıq. Su layihələri və digər sosial məsələlər. Əlbəttə, yeni rəhbərlik qarşısında bir vəzifə də qoyulmuşdur ki,

biz İsmayıllının müasir şəhərə çevriləsinə nail olmalıyıq. Burada böyük quruculuq, abadlıq işləri aparılır, yollar genişlənir, gözəl binalar tikilir. Bu hələ görülən işlərin birinci mərhələsidir. Əminəm ki, bu yüksək templər saxlanılacaq və yaxın zamanlarda İsmayıllı ölkəmizin qabaqcıl rayonlarından birinə çevriləcəkdir. Buna nail olmaq üçün bütün imkanlar, gözəl potensial, rayonun öz potensialı, böyük imkanlar vardır. Burada zəhmətkeş, və-tənəvrəvər insanlar yaşayır, dövlət qayğısı var, dövlət vəsaiti ayrılr, eyni zamanda, özəl sektor da fəal iştirak edir".

"Meliorasiya və Su Təsərrüfatı" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Əhməd Əhmədzadə Prezident İlham Əliyevə milli su təchizatı və kanalizasiya xidmətləri üzrə ikinci layihə çərçivəsində görülən işlər barədə məlumat vermişdir. O, bildirmişdir ki,

İsmayıllı rayonunda sifarişçi "Meliorasiya və Su Təsərrüfatı" ASC olan su təchizatı və kanalizasiya şəbəkəsi, çirkab sutəmizləyici qurğunun tikinti və yenidənqurma işləri bu sahədə böyük təcrübəsi olan şirkətlər tərəfindən həyata keçirilir. İsmayıllı şəhərinin əhalisinin sayının 2030-cu ilədək 28 min nəfərdən çox olacağının nəzərə alınaraq, rayon mərkəzini içməli su ilə təmin etmək məqsədi ilə layihədə su mənbəyi kimi rayonun Qız qalası ərazisində yerləşən Ax-ox çayının məcrasındaki suları nəzərdə tutulmuşdur. Həmin ərazidə sugötürүү qurğunun, həmçinin diametri 355 millimetr, uzunluğu 11 kilometr olan magistral su xəttinin tikintisi başa çatdırılmışdır. Magistral su xətti üzərində su anbarı, xlorlama binası və təzyiqazaldıcı anbar tikilmişdir.

Sonra Prezident İlham Əliyev İsmayıllı şəhərinə içməli suyun verilməsini bildirən düyməni basmışdır.

Layihə çərçivəsində İsmayıllı şəhərində əhalinin gün ərzində adambaşına 180 litr fasiləsiz içməli su ilə təmin olunması nəzərdə tutulmuşdur. Bundan başqa, dörd su anbarı inşa edilmişdir. Həmçinin 31 min nəfər əhaliyə xidmət edə biləcək çirkab sutəmizləyici qurğunun daha müasir qurğu ilə əvəz olunması üçün layihədə müvafiq dəyişikliklər edilmişdir.

Prezident İlham Əliyev layihənin uğurla tamamlanması ilə bağlı tapşırıqlarını vermişdir.

Avqustun 14-də Prezident İlham Əliyev Oğuz şəhərinə içməli suyun verilməsi mərasimində iştirak etmişdir. Əvvəlcə dövlət başçısı rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşmüş, Oğuz şəhərinin içməli suyun verilməsi münasibəti ilə yerli sakinləri təbrik etmişdir: "Əminəm ki, bu layihə Oğuz əhalisinin rahat yaşaması üçün növbəti töhfə olacaqdır. İçməli su-kanalizasiya layihələri ölkəmizdə müxtəlif yerlərdə icra edilir və son aylar ərzində bu iş daha da geniş vüsət almışdır. Biz keçən həftə Kürdəmirdə, bu gün isə İsmayıllıda içməli su layihələrinin açılışını qeyd et-

Azərbaycanda içməli su problemi tamamilə aradan qaldırılacaqdır

Prezident İlham Əliyev Oğuz şəhərinə içməli suyun verilməsi mərasimində iştirak etmişdir

mişik, indi isə Oğuzda. Bundan sonra içməli su ilə tam şəkildə təmin olunmayan bütün başqa bölgələrdə də bu layihələr icra ediləcəkdir. Biz vətəndaşları içməli su ilə təmin edəcəyik. İnsanların sağlamlığı, rahat yaşaması üçün çox vacib layihələrdir. Bilirom ki, Oğuz rayonunda içməli su-kanalizasiya problemi uzun illərdir insanları narahat edirdi. Biz bu məsələni birləşfəlik həll etmişik və bundan sonra Oğuzda içməli su problemi olmayacağıdır. Kəndlərdə də su xətləri çəkilir. Mənənə verilən məlumatə görə, bir neçə kənddə artıq içməli su problemi həll edilmişdir. Gələcəkdə Azərbaycanda bu problem tamamilə aradan qaldırılmalıdır".

Sonra Prezident İlham Əliyev Oğuz şəhərinin su təchizatının yenidən qurul-

ması və kanalizasiya sistemlərinin yaradılması layihəsinə, sxemlərə baxmışdır. Layihə üzrə işlər 2010-cu ilin noyabrında başlanılmışdır. Yeni içməli su təchizatı sistemi Oğuz şəhərini, həmçinin Bayan, Kərimli, Qumlaq, Şirvanlı, Tayifli və Xalxalıqlaşqan kəndlərini əhatə edəcəkdir. Layihəyə əsasən şəhərin 9 min, kəndlərin isə 11 minə qədər əhalisinin su ilə fasiləsiz təmin olunması nəzərdə tutulmuşdur. Layihəyə əsasən su tələbatı səniyədə 47 litrdən bir qədər çox olmalı idi. Hazırda isə Sazur və Almalıq su mənbələrindən magistral boru xətti, su anbarları, xlorlama təsərrüfatı, laboratoriya və digər struktur obyektlərinin tikintisi başa çatdırılmışdır. Suqəbulədici qurğular meydancasında tikilən keçid məntəqəsi, suqəbulədici kamerası, xlorlama və laboratoriya binaları avadanlıqla təchiz edilmişdir. Hər birinin həcmi 1000 kubmetr olan iki yeni su anbarı tikilmişdir. Bundan başqa, həcmi 200 kubmetr olan su anbarı bərpa edilmişdir.

Tikintisi başa çatdırılan su mənbələrinin potensialı 50 min insanın suya olan tələbatını tam ödəyəcəkdir. Bu isə 2031-ci ildə Oğuz rayonunun əhalisinin içməli su ilə tam təmin olunması

deməkdir. Laboratoriya araşdırmları indiki mərhələdə suyun keyfiyyətinin həm beynəlxalq, həm də yerli standartlara tam uyğunluğunu təsdiqləmişdir.

Qeyd olunmuşdur ki, Oğuz şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması ilə bağlı işlər üç mərhələdə aparılır. Birinci mərhələdə Sazur və Almalıq su mənbələrindən magistral boru xətti, su anbarları, xlorlama təsərrüfatı, laboratoriya və digər struktur obyektlərinin tikintisi başa çatdırılmışdır. Suqəbulədici qurğular meydancasında tikilən keçid məntəqəsi, suqəbulədici kamerası, xlorlama və laboratoriya binaları avadanlıqla təchiz edilmişdir. Hər birinin həcmi 1000 kubmetr olan iki yeni su anbarı tikilmişdir. Bundan başqa, həcmi 200 kubmetr olan su anbarı bərpa edilmişdir.

İkinci mərhələdə şəhərin üç zonasında su anbarları sahəsi yaradılmışdır. Hər birinin həcmi 250 kubmetr olan 6 su anbarı, həmçinin şəhərin su və kanalizasiya şəbəkələri inşa olunmuşdur. Şəhərdə bütün abonentlərin su saygacı ilə təmin edilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Üçüncü mərhələ çərçivəsində gün ərzində məhsuldarlığı 2500 kubmetr olacaq şirkət sutəmizləyici qurğular kompleksinin tikintisi və texnoloji sistemlərin quraşdırılması işləri aparılır. Kanalizasiya sisteminin potensialı Oğuz şəhərini və Bayan kəndini əhatə edir. Şirkət sutəmizləyici qurğular kompleksinin bu ilin sonunda istismara verilməsi planlaşdırılır.

Görülən işlərlə tanış olan Prezident İlham Əliyev şəhərə içməli suyun verilməsini bildirən düyməni işə salmışdır.

Ölkəmizin bütün su tasarrüfatını

Prezident İlham Əliyev Kürdəmir şəhərinə içməli suyun verilməsi mərasimində iştirak etmişdir

Prezident İlham Əliyev avqustun 7-də Külüllü su mənbəyindən Kürdəmir şəhərinə içməli suyun verilməsi mərasimində iştirak etmişdir. Dövlət başçısı əvvəlcə rayon ictimaiyyətinin nümayəndələri ilə görüşmüştür.

Prezident İlham Əliyev növbəti ilin sonuna qədər Kürdəmirin su və kanalizasiya problemləri tamamilə öz həllini tapacağını bildirmişdir: "Kürdəmirə içməli suyun verilməsi artıq reallıqdır. Mənə verilən məlumatata görə, artıq evlərə su verilir. Getdikcə bu layihə böyüyəcəkdir. Gələn ilin sonuna qədər Kürdəmirin su və kanalizasiya problemləri tamamilə öz həllini tapacaqdır. Bundan əvvəlki dövrədə biz çayboyu yerləşən kəndlərdə təmizləyici qurğular quraşdırılmışq. Otuza yaxın kəndə indi içməli suyun verilməsi təmin edilmişdir. İndi şəhərə suyun verilməsi layihəsi artıq başa çatır. Bir sözlə, Kürdəmirin su problemləri tamamilə öz həllini tapacaqdır. Bu, böyük layihədir, tarixi nailiyyətdir. Çünkü nəinki Kürdəmirdə, demək olar, Azərbaycanın bütün yaşayış yerlərində içməli su problemi uzun illərdir ki, insanları narahat edirdi. Bildiyimiz kimi, Azərbaycanda su ehtiyatları o qədər də böyük deyildir. Bizim əsas mənbəmiz ölkəmizdən kənardə formallaşır. Suyun idarə edilməsi, sudan səmərəli şəkildə istifadə olunması, əlbəttə ki, müasir şəbəkənin yaradılması layihələri xüsusi

əhəmiyyət daşıyır. Əsas məsələ ondan ibarətdir ki, Azərbaycan dövləti bu problemi də həll edir. İnfrastruktur layihələri arasında içməli su və kanalizasiya problemləri əlbəttə ki, böyük əhəmiyyət daşıyır. Əvvəlki dövrlərdə digər infrastruktur layihələri uğurla icra edilmişdir".

İnsan amilinin Azərbaycanda prioritet məsələ olduğunu bildirən Prezident İlham Əliyev qeyd etmişdir ki, günbegün insanların rifahi artır, saqlamlığı möhkəmlənir: "Biz bunu statistik göstəricilərdə də gərə bilərik. İnsanların ömrünün uzunluğu artır. Dünya Səhiyyə Təşkilatı, yəni, dünyada səhiyyə məsələləri ilə məşğul olan ən böyük təşkilat Azərbaycanda bu sahədə gedən islahatları dəstəkləyir və qiymətləndirir. Biz isə öz növbəmizdə insanların rahat yaşaması üçün əlimizdən gələni edirik və edəcəyik. Çünkü bir daha demək istəyirəm ki, bizim si-

yasətimizin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşı dayanır. Azərbaycan əlbəttə ki, son 20 il ərzində bazar iqtisadiyyatı prinsipləri ilə idarə olunur. İqtisadiyyatımız tam bazar iqtisadiyyatı üzərində qurulubdur. Ancaq buna baxmayaraq, çox güclü sosial siyaset aparılır. Azərbaycan bu gün tamamilə müasir əsaslar üzərində inkişaf edir - ister siyasi sahədə, ister iqtisadi sahədə, isterse də sosial məsələlərin həllində. Ancaq biz bu sahədə, xüsusilə sosial məsələlərin həllində inkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsinə, əlbəttə ki, baxmalıyıq. Bu təcrübədə həm müsbət, həm mənfi məqamlar vardır. Əlbəttə ki, biz müsbət məqamları seçməliyik və öz sosial siyasetimizi inkişaf etmiş ölkələrin meyarlarına yaxınlaşdırmaçıyıq, ona uyğunlaşdırmaçıyıq. Biz bunu edirik və bu gün Azərbaycanda sosial sahədə aparılan işlər dünya miqyasında yüksək qiymətləndirilir. Hətta son bir

neçə il ərzində dünyani, xüsusi silə Avropanı bürümüş iqtisadi-maliyyə böhrəni zamanı Azərbaycanda, bir dənə də olsun, sosial layihə ixtisar edilmədi, əksinə, maaşlar, pensiyalar qaldırılır, sosial yönümlü investisiyalara vəsait ayrılır. Bax, bu içməli su layihələrinin icrası böyük vəsait tələb edir. Bu vəsaitin əsas hissəsi dövlət bütçəsi hesabına təşkil edilir. Bu işlərin bir hissəsi kreditlər hesabına icra edilir, ancaq bu kreditləri də Azərbaycan dövləti qaytarmalıdır. Bir sözlə, bu layihələr sərf sosial məna daşıyır. Bu layihələrə qoyulan investisiyalar 100 milyonlarla, bəlkə milyardlarla ölçüləcəkdir. Çünkü biz ölkəmizin bütün su təsərrüfatını yenidən qurmamalıq və qururraq. Buraya qoyulan investisiyalar qaydan investisiyalardır. Deyildir. Çünkü Azərbaycanda suya olan dövlət tarifləri çox aşağıdır və qoyulan investisiyaları əhalidən yıgilan tariflər hesabına qay-

yenidən qurmalılıq və qururuq

tarmaq mümkün olmayıcaqdır. Bunu istəyirəm ki, hamı bilsin. Elə investisiyalar var ki, onlar kommersiya xarakteri daşıyır. Amma Azərbaycanda infrastruktur layihələrinə qoyulan vəsait sərf sosial xarakter daşıyır. Avtomobil yolları, qazlaşdırma, su layihələri, kənd yolları – bunları dövlət insanların rahat, normal yaşaması üçün edir. Cox şadəm ki, Kürdəmir şəhərində də bu layihə artıq istismara verilir. Kürdəmirin inkişafı daim diqqət mərkəzindədir”

Sonra dövlət başçısı “Kürdəmir şəhərinin su təchizatının planı”na, “Külüllü-Kürdəmir-Ucar-Zərdab su kəmərinin planı”na və Külüllü su mənbəyində görüldən işləri öks etdirən stendlərə baxmışdır.

“Azərsu” Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin sədri Qorxmaz Hüseynov “Kürdəmir şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması” layihəsi və Külüllü su mənbəyi haqqında Prezident İlham Əliyevə məlumat verərək, bildirmişdir ki, 2011-ci ilin oktyabrında icrasına başlanılan “Kürdəmir şəhərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması” layihəsinə uyğun olaraq əhalini fasiləsiz və keyfiyyətli içməli su ilə təmin etmək üçün Ağsu rayonu ərazisində yerləşən Külüllü su mənbəyindən istifadə olunur. Bu məqsədlə Girdmançayın yatağında məhsuldarlığı saniyədə 450 litr olan drenaj tipli suqəbulədici qurğu tikilmişdir. Külüllü mənbəyindən Kürdəmir şəhərinə saniyədə 120 litr təmiz və

keyfiyyətli içməli suyun verilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Layihə 2035-ci ilə qədər perspektiv inkişaf nəzərə alınmaqla Kürdəmir şəhərində 22,3 min nəfərin su təchizatı və kanalizasiya xidmətlərinin, həmçinin Kürdəmir rayonunun 14, Ağsu rayonunun 13 kəndində 48 min nəfərin su təchizatının yaxşılaşdırılmasına hesablanmışdır.

Qeyd olunmuşdur ki,

dirilmişdir.

Kürdəmir şəhərində inşası nəzərdə tutulan 114,6 kilometrlik kanalizasiya şəbəkəsinin 22 kilometrlik hissəsi tikilmişdir.

Eyni zamanda, şəhərdə toplanacaq tullantı sularının çirkab sutomizloyıcı qurğuya özaxımlı rejimdə ötürülməsini təmin etmək üçün 6,3 kilometr uzunluğunda mikrotunel tipli kollektorun inşası və sutkalıq

Kürdəmir şəhərinə 27, Zərdab şəhərinə 72, Ucar şəhərinə isə 57 kilometr uzunluğunda magistral su kəmərləri çəkilmişdir. Layihə tam yekunlaşdıqdan sonra Ucar rayonunun 22, Kürdəmir rayonunun 14, Zərdab rayonunun 15, Ağsu rayonunun 13 və Göyçay rayonunun 3 kəndi də su ilə təmin olunaçaqdır. Ümumilikdə layihədən 170 mindən artıq insan

Külüllüdən Kürdəmir şəhərinə və ətraf kəndlərə suyun özaxımlı rejimdə verilməsi məqsədi ilə 27 kilometr uzunluğunda magistral xətt çəkilmiş, tutumu 7,5 min kubmetr olan anbar tikilmişdir. Layihə çörçivəsində tikintisi nəzərdə tutulan 131,5 kilometrlik su şəbəkəsinin 110 kilometrlik hissəsində işlər yekunlaşmış. Bundan başqa 6 min abunəçinin 1550-si xəttə qoşulmuş, smart kart tipli saygac quraş-

məhsuldarlığı 30 min kubmetr olacaq çirkab sutomizloyıcı qurğunun tikintisi davam etdirilir. Dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına maliyyələşdirilən layihənin icrasının 2014-cü ildə başa çatdırılması planlaşdırılır.

Məlumat verilmişdir ki, Külüllü mənbəyi Kürdəmir şəhəri ilə yanaşı, Zərdab və Ucar şəhərlərini, həmçinin ətraf kəndləri də içməli su ilə təmin edəcəkdir. Layihəyə uyğun olaraq Külüllüdən

faydalanaçaqdır. Külüllü mənbəyindən 2 kilometr cənubda yerləşən suqəbulədici və paylayıcı anbarların SCADA sistemi ilə idarə edilməsi də nəzərdə tutulur.

Sonra dövlətimizin başçısı Kürdəmir şəhərinə suyun rəmzi olaraq verilməsini bildirən düyməni basmışdır. Azərbaycan Prezidenti işlərin uğurla başa çatdırılması ilə əlaqədar müvafiq tapşırıqlarını vermişdir.

Gadabay rayonunun Pərizamanlı kəndinin su təchizatı yaxşılaşdırılmışdır

"Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti Bakı şəhərinin, eləcə də respublikanın şəhər və rayon mərkəzləri ilə yanaşı, kənd və qəsəbələrinin də içməli su təchizatının yaxşılaşdırılmasına xüsusi diqqət yetirir. Səhmdar Cəmiyyətin Texiro-salınmaz Tədbirlər Programına uyğun olaraq bölgələrdə içməli su çatışmazlığı müşahidə olunan kənd və qəsəbələrdə davamlı olaraq layihələr həyata keçirilir. Program çərçivəsində Gədəbəy rayonunun bu günə qədər içməli su problemindən əziyyət çəkən ucqar dağ kəndi olan Pərizamanlı kəndinin su təchizatının yaradılması layihəsi uğurla başa çatdırılmış, yeni infrastruktur istismara verilmişdir. Bu məqsədlə 23-də Pərizamanlı kəndinə suyun verilməsi ilə əlaqədar tədbir keçirilmişdir.

Gədəbəy rayon icra hakimiyyətinin başçısı Ramiz Yediyarov layihənin başa çatması və ucqar dağ kəndinə içməli suyun verilməsi münasibətilə sakinləri töbrik etdi. Çətin relyefə malik kəndin su probleminin birdəfəlik həll edilməsini böyük hadisə adlandıran icra hakimiyyətinin başçısı göstərdiyi diqqət və qayğıya görə rayon ictimaiyyəti adından ölkə başçısına minnətdarlığını bildirmiş və son illər Gədəbəydə infrastruktur layihələrinin icrasının sürətləndirildiyini diqqətə çatdırılmışdır.

"Azərsu" ASC-nin "Birleşmiş Sukanal" MMC-nin direktoru Etibar Məmmədov vurğulamışdır ki, "Azerbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iq-

tisadi inkişafı Dövlət Programı"na uyğun olaraq bölgələrdə su təchizatı və kanalizasiya infrastrukturunu yenidən qurulur və bu sahədə işlər şəhər mərkəzləri ilə yanaşı, kənd və qəsəbələri də əhatə edir. "Möhtorəm Prezident İlham Əliyevin respublikanın hər bir şəhər və kəndinin 24 saat fasiləsiz və keyfiyyətli içməli su ilə təmin edilməsi barədə tapşırıqlarına uyğun olaraq bu istiqamətdə bölgələrdə genişməyiş işlər həyata keçirilir. Hazırda "Azərsu" ASC-nin sıfəri əsasında ölkənin 24 şəhər və rayon mərkəzində, həmçinin 350-dən artıq kənd və qəsəbə-

verilişi təmin olundu. Bununla da kəndin 720 sakini təmiz bulaq suyu ilə təmin olundu. Gələcəkdə rayonun digər kəndlərində və Gədəbəy şəhərində də su layihələrinin icrasını planlaşdırırıq".

sində su layihələri uğurla icra olunur. "Azərsu" ASC ucqar kəndlərin su təchizatının yaxşılaşdırılması üçün tədbirlər görür. Bu tədbirlərin tərkib hissəsi olaraq qısa müddətdə Gədəbəy rayonunun Pərizamanlı kəndinin su təchizatı sistemi yaradıldı. Çətin relyefə malik olmasına baxmayaraq, burada sutoplayıcı sistem, 3 ədəd anbar və nasosxana tikiildi, müxtəlif diametrlı borularla 12 km uzunluğunda su xətti çəkildi və hər bir evə su

İndiyə qədər suyu uzaq məsafədən müxtəlif vasitələrlə daşıdıqların bildirdən kənd sakini Yaqub Qasımov regionlarda, xüsusən də belə ucqar kənddə infrastruktur layihələrinin icrasına görə Prezident İlham Əliyev, "Azərsu" ASC-nin kollektivinə minnətdarlığını şatdırdı.

Dövlət büdcəsi vəsaiti hesabına həyata keçirilən "Gədəbəy rayonunun Pərizamanlı kəndinin su təchizatı sistemlərinin yaradılması" layihəsi

kəndin 720 sakininin içməli su probleminin həlliinə hesablanmışdır.

Layihəyə əsasən istehlakçıların dayanıqlı və keyfiyyətli su ilə təmin edilməsi üçün su mənbəyi kimi kəndin yaxınlığındakı Kərəm, Sarı və Qarabulaq bulaqları seçilmişdir. Bulaq sularının toplanaraq anbara çatdırılması məqsədi ilə polietilen borulardan 670 metr uzunluğunda suyiçi xətər quraşdırılmış, həcmi 100 kubmetr olan anbar və nasos stansiyası tikilmişdir. Kənd əhalisinin fasiləsiz və özüaxımlı rejimdə içməli su ilə təmin etmək məqsədi ilə relief baxımından yüksək orazidə hər birinin tutumu 100 kubmetr olan 2 ədəd əlavə su anbarı inşa edilmişdir və nasoslarla su mənbədəki anbardan bura qaldırılır. Yüksəklilikdəki anbarlardan suyun kəndə nəqli məqsədi ilə polad borularla 1122 metr uzunluğunda magistral su xətti çəkilmiş, 12,4 km uzunluğunda daxili şəbəkə yaradılmışdır.

Qeyd edək ki, qonşuluqda yerləşən 20 təsərrüfatdan ibarət Totuxlu kəndinə də bu mənbədən suyun verilməsi nəzərdə tutulur.

"Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti regionlarda istehlakçıların içməli su təchizatının yaxşılaşdırılması istiqamətində tədbirləri davam etdirir. Hazırda 38 şəhər və rayon mərkəzində su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması ilə bağlı layihələr icra edilir. Regionlarda reallaşdırılan layihələr rayon mərkəzlərinin yaxınlığında və magistral kəmərlərin keçdiyi ərazilərdə yerləşən 350-dən artıq kəndi də əhatə edəcəkdir. İstehlakçıların keyfiyyətli və dayanıqlı içməli su ilə təchiz etmək üçün yeni infrastrukturlar yaradılır.

Şirvan-Muğan qrup su kəmərinin inşası yekunlaşmışdır

"Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Programı"na uyğun olaraq Kürətrafi rayonlarda içməli su probleminin həll edilməsi məqsədi ilə inşa edilən Şirvan-Muğan qrup su kəmərinin inşası yekunlaşmışdır. Təməli 16 iyul 2012-ci ildə Prezident İlham Əliyev tərəfindən qoyulmuş Şirvan-Muğan qrup su kəmərinin mənbəyi Kür su kəmərləri si-

stemidir. Uzunluğu 107 km olan magistral kəmərin 55 km hissəsi 1200 və 1000 mm diametrlı metal, 52 km-lük hissəsi isə 710 mm diametri polietilen borularla çökilmişdir.

İşlərin keyfiyyətə yerinə yetirilməsi üçün texniki tələblərə uyğun olaraq boruların qaynaq edilmiş hissəsi ultrasəs aparati vasitəsi ilə yoxlanılmış və hər bir qaynaq tikişi üçün fərdi rəy verilmiş-

dir. Nəql olunan suyun keyfiyyət göstəricilərinin yüksək saxlanması və korroziyanın qarşısını almaq üçün kəmərlərin çökilişində istifadə olunan borular daxildən izolyasiya edilmişdir. Kəmərin marşrutu boyunca su alacaq kəndləri su ilə təmin etmək üçün çıxışlar verilmişdir. Ətraf kənd və qəsəbələri davamlı və özüaxımlı rejimdə içməli su ilə təmin etmək məqsədi ilə kəmər boyunca

ümmumi tutumu 50 min kub-metr olan su anbarları da inşa edilir.

Şirvan-Muğan qrup su kəmərinin inşasının avqust ayının sonunda başa çatması ilə Biləsuvar şəhərlərinə içməli suyun verilməsi təmin edilmişdir. Bir müddət əvvəl isə Hacıqabul və Şirvan şəhərləri də bu mənbədən su almışdır. Yeni mənbədən içməli suyun verilməsi ilə Hacıqabulda 8 min nəfərin, Şirvan şəhərində isə 15 min nəfərin içməli su təchizatı əsaslı şəkildə yaxşılaşmışdır. Hazırda Hacıqabul və Biləsuvar şəhərlərinə su təchizatı şəbəkələrinin yenidən qurulması işləri davam etdirilir. Yaxın gələcəkdə Şirvan, Salyan və Neftçala şəhərlərində də su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulmasına başlanılaçaq. Magistral kəmərin istismara verilməsi ilə ümumilikdə Hacıqabul, Şirvan, Salyan, Neftçala və Biləsuvar şəhərlərinin, həmçinin 121 kəndin 470 min nəfər sakini keyfiyyətli və fasiləsiz içməli su ilə təmin olunacaqdır.

Xirdalan-Xocasən kanalizasiya kollektorunun tikintisi sürətləndirilib

“Azərsu” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti Bakı şəhəri və Abşeron yarımadasında yeni kanalizasiya infrastrukturlarının yaradılması və ekoloji vəziyyətin yaxşılaşdırılması istiqamətində tədbirləri davam etdirir. Səhmdar Cəmiyyətin Tədbirlər Planına uyğun olaraq yağış və tullantı sularının idarə edilməsinin yaxşılaşdırılması və Xəzər dənizinə birbaşa axıdılmasının qarşısının alınması məqsədi ilə yeni layihələr həyata keçirilir.

Xirdalan şəhəri, Masa-zır qəsəbəsi və ətraf ərazilərdə toplanan çirkab sularını nəqlinin Bakı şəhərinin mərkəzindən kənarlaşdırmaq məqsədi ilə “Xirdalan-Xocasən tunel tipli kanalizasiya kollektorunun tikintisi” layihəsinin icrasına başlanılmışdır. Qeyd edək ki, hazırda bu ərazilərdə toplanan tullantı suları Bakı şəhərində keçməklə Hövşən Aerasiya Stansiyasına ötürülür. Çirkab suyun axıdılması iki mərhələdə nasoslar vasitəsi ilə və böyük həcmdə elektrik enerjisinin sərfiyatı hesabına həyata keçirilir.

Yeni layihə çirkab suların Löktən istiqamətində özüaxımlı rejimdə nəqlini

nəzərdə tutur. Ərazinin relyef xüsusiyyətləri nəzərə alınaraq Xocasən təpəlikləri altında tunel tipli kollektorun tikintisi layihələndirilmişdir. Layihəyə əsasən ümumi uzunluğu 14750 metr olan tunelin 32-49 metr dərinliklərdə qazılması nəzərdə tutulur. Tunelin 7400 metrlik hissəsi 2200 mm, 7350 metrlik hissəsi isə 2800 mm diametrində olacaqdır.

Artıq 2 istiqamətdə - Xocasən gölünün yaxınlığında və Sulutəpə qəsəbə-

sində tikintiyə hazırlıq işləri başa çatdırılmış, saxtalar qazılmış, avadanlıqlar quraşdırılmış və tunel yolu-nun qazılması işlərinə başlanılmışdır. Tunelin tikintisində dünyada tətbiq olunan qabaqcıl texnologiyadan - TBM qazma qurğusundan istifadə olunur. Bununla paralel tunelin tikintisində istifadə olunacaq dəmir-beton boruların hazırlanması məqsədilə istehsal sahəsi də yaradılmışdır. Abşeron rayonu ərazisində fəaliyyət göstərən zavodda

sutkada 24 rinq (tunelin 1 seqmenti 6 rinqdən ibarətdir) istehsal olunur. Bu qurğu vasitəsi ilə qazma işləri aparılırların yerüstü obyektlər və qurğuların köçürülməsinə ehtiyac olmur. Yeni texnologiya ilə aparılan qazma işləri ərazi də yerləşən yaşayış evləri və obyektlərə, nəqliyyat və kommunal infrastruktura heç bir problem yaratmır.

Hazırda qazma işləri davam etdirilir və tunelin inşasının 2015-ci ildə başa çatdırılması nəzərdə tutu-

lur. Xirdalan-Xocasən tunel tipli kanalizasiya kollektoru istismara verildikdən sonra Xirdalan şəhərində və ətraf yaşayış məntəqələrində, həmçinin Qaradağ, Binəqədi, Yasamal və Səbail rayonlarının bir hissəsində toplanan çirkab suları Löktən qəsəbəsi yaxınlığında inşa edilən çirkab sutəmizləyici qurğuya ötürüləcəkdir. Burada tullantı suları təmizlənib zərərsizləşdirildikdən sonra Xəzər dənizinə axıdılacaqdır.

Memarlıq və İnşaat Universitetinin tələbələri üçün "Yay məktəbi" təşkil olunmuşdur

"Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti kadr hərqliyi və gənc mütəxəssislərin peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması, bilik və bacarıqların, iş təcrübəsinin yüksəldilməsinə xüsusi diqqət yetirir.

"Azərsu" ASC ilə Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti (AzMİU) arasında "Təhsil, elm, ixtisasartırma və emek məşğulluğu sahəsində əməkdaşlığı dair" müqaviləyə uyğun olaraq Səhmdar Cəmiyyətdə "Yay məktəbi" programı təşkil olunmuşdur. Programa uyğun olaraq universitetin tələbələri "Azərsu" ASC-nin müəssisə və təşkilatlarında istehsalat prosesləri ilə əyani tanış olurlar. Bununla əlaqədar tələbələrə bütün lazımi şərait yaradılmışdır.

AzMİU-nin 3-cü kurs tə-

ləbələrindən ibarət 20 nəfərlik qrupu I və II Bakı su kəmərləri, həmçinin Kür su kəmərləri sisteminin iş principi ilə tanış olmaq üçün istehsalat sahələrinə səfər

hərino nəqli barədə ətraflı məlumat verilmişdir. I və II Bakı su kəmərlərinin qidalanlığı su mənbələri ilə tanış olmaq üçün tələbələrin Xəzəməz rayonuna səfərləri təşkil

landırılmışdır.

Növbəti səfər Kür sutamızlıyıcı qurğular kompleksinə təşkil olunmuşdur. Burada tələbələr suyun Kür çayından götürülərək Bakı şəhərinə çatdırılmasında bətün texnoloji proseslər barədə ətraflı məlumatlandırılmış və onlar istehsalat sahələri ilə əyani tanış olmuşlar.

"Yay məktəbi" programı çərçivəsində tələbələrin Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəməri, Ceyranbatan sutamızlıyıcı qurğular kompleksi, Hövşən Aerasiya Stansiyası və digər obyektlərə qurğular da səfərləri təşkil olmuşdur.

"Azərsu" ASC-nin idarə və müəssisələri, hidrotexniki qurğuları ilə tanışlıq tələbələrə bilik və təcrübələrini artırmağa şərait yaradacaq, qazanılan təcrübə gələcək əmək fəaliyyətində böyük rol oynayacaqdır.

etmişlər. "H.Z.Tağıyev adına Su Kəmərləri" İdarəsinin nasos stansiyaları ilə tanış olan tələbələrə I Bakı (Şollar) və II Bakı su kəmərləri vətəsi ilə içməli suyun Bakı şə-

olunmuşdur. Burada onlara su kəmərlərinin qidalanma mənbəyi, suyun keyfiyyəti, nəqli və digər məsələlərlə bağlı ətraflı məlumat verilmiş, onları maraqlandıran suallar cavab-

İşçilərin yay istirahətinin səmərəli təşkilinə diqqət yetirilir

"Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyəti işçilərin yay mövsümündə istirahətlərin səmərəli təşkilinə xüsusi diqqət yetirir. Səhmdar Cəmiyyət və Su Təsərrüfatı İşçiləri Həmkarlar İttifaqı Respublikası Komitəsi ilə (STİ-HİRK) birgə hazırladığı tədbirlər planına əsasən "Azərsu" ASC-nin idarə və təşkilatlarında çalışan işçilər və onların ailə üzvləri ölkəmizin müxtəlif bölgələrindəki istirahət mə-

kezlərinə göndərilir.

Təsdiq olunmuş qrafikə əsasən 2013-cü ilin yay mövsümündə "Azərsu" ASC-nin ayrı-ayrı struktur bölmələrində çalışan təxminən 3 min nəfərin istirahət mərkəzlərinə göndərilməsi nəzərdə tutulmuşdur. İndiye qədər 2250 nəfər 2,5 və 7 günlük olmaqla Naftalan, Nabran, Qusar, İsmayıllı və Lerikdəki istirahət mərkəzlərinə göndərilmişdir.

azalmağa başlayıb.

Kəhriz arid zonalarda qrunt sularını, bəzi hallarda isə layarası suları toplamaq və öz axarı ilə yer səthinə çıxarmaq üçün yaradılmış yeraltı qurğu sistemidir.

Relyef şəraiti imkan vermədikdə və suların öz axarları ilə səthə çıxarılması mümkün olmadıqda sonuncu, ən dayaz quyuya toplanan su mexaniki yolla işçi heyvanlarının və çarxlara köməyi ilə yer səthinə çıxarılır.

Kəhriz sistemində suyun miqdərini artırmaq məqsədi ilə bəzən əsas

sarılaşdırır, asılı mineral hissəciklər isə boz ton yaradır.

Adətən kəhriz sularında hər hansı bir iyə rast gəlinmir. Lakin bəzi hallarda sudakı hidrogen-sulfid ona lax yumurta iyi verir. Bəzən kəhriz quyularının dibinə, şaxtanın uçmuş tavanına təhlükəsizlik məqsədi ilə bərkidilmiş ağac materialları suda çürümüş kəf iyi yaradır. Kəhrizlərinin qidalanmasında rol oynayan durğun sular, xüsusişlə, göl və bataqlıqlar kəhrizlərə özünəməxsus qoxu verir. İcmək üçün istifadə olunan

Kəhrizlər

su mənbəyi və ya tarixi abidə

Kəhrizlər ekoloji cəhətdən temiz və etibarlı su mənbələri olmaqla yanaşı, tarixi abidə hesab oluna bilər. Hələ qədim zamanlarda insanlar içməli və təsərrüfat suyuna olan ehtiyaclarını ödəmək üçün müxtəlif üsullardan və vasitələrdən istifadə etmişlər.

Kəhrizlərin qazılma tarixi çox qədimlərə gedib çıxır. Buna Miladdan öncə yazılmış məlumatlarda da rast gəlinir. Məsələn, Assuriya padşahı II Sarqonun əsgərləri Miladdan 705 il öncə Urmiya atrafi ərazilərdə olan kəhrizləri dağışmışlar.

Azərbaycanda da kəhrizlərdən istifadə edilməsinin çox qədimdir. 1938-ci ildə Gəncə şəhərindən cənubda Şəmkir çayı vadisində arxeoloji qazıntı aparmış Yakob Hümmel qədim kəhrizqalıqları aşkar etmişdir ki, onun da eramızdan əvvəl birinci əsrə aid olduğu təsdiq olunub.

Eramızın əvvəlində inşa olunmuş kəhrizlər Qəbələdə də aşkar edilib. Bu ərazilərdə kəhrizlərdən istifadəni yunan filosofu Strabon da təsdiq edir.

Müxtəlif mənbələrə görə, Azərbaycan ərazisində 1200-1500 kəhriz mövcuddur. Qədim zamanlarda ölkəmizdə kəhrizlərin xidmətindən geniş istifadə olunsa da, sonradan tədricən

sis-temə daxil olan yardımçı sutoplayıcı kürələr inşa edilir.

Kəhriz sularının keyfiyyət göstəriciləri onun orqanoletik və fiziki xüsusiyyətləri-temperatur, şəffaflığı, rəngi, iyi, dadı, sixlığı, qatılığı, elektrik keçirmə xüsusiyyətləri və radioaktivliyi ilə müəyyən edilir.

Kəhriz sularının temperaturu ilk növbədə, ərazinin geoloji quruluşundan, suların fiziki-coğrafi xüsusiyyətlərindən və qidalanma rejimindən asılı olaraq çox geniş diapazonda dəyişə bilər. Məişət məqsədli kəhriz sularının temperaturu 7-11 C təşkil etdikdə bu sular içmək üçün ən optimal sayılır.

Kəhriz sularının şəffaflığı suyun mexaniki tərkibindən, suda olan kolloid üzvi maddələrin miqdərindən asılıdır. Şəffaflıq dərəcəsinə görə, kəhriz suları 4 kateqoriyaya ayrılır: şəffaf, az bulanıq, bulanıq, çox bulanıq. Adətən kəhriz sularının şəffaf sular birinci kateqoriyaya daxil edilir.

Kəhriz sularının rəngi sudakı asılı maddələrin miqdəri və kimyəvi tərkibi ilə müəyyənləşir. Kəhriz sularının böyük əksəriyyəti rəngsizdir. Sular cod olduqda onun rəngi azca mavi ton alır. Dəmir və kükürd duzlarının oksidləri suya yaşıl-mavi rəng verir. Üzvi humuslu birləşmələr onu

kəhriz suyu heç bir iyə malik olma- malıdır.

Suya dad verən isə həll olunmuş mineral birləşmələri, qazlar və kənar qatışıqlardır. Suda kalsium və maqnezium hidrokarbonatları olduqda xoş dad verir.

Mineral tərkibin zənginliyi də suyun keyfiyyətini aşağı salır. Üzvi birləşmələr suya şirin dad verir. Natrium-xlor onu şorlaşdırır, maqnezium və natrium-sulfatlar acı dad verir, dəmir ionları isə suya özünəməxsus pas dadi gətirir.

Kəhrizlər su mənbəyi olmaqla yanaşı həmdə tarixi – mədəniyyət abidələridir. Kəhrizlərin memarlıq abidələri kimi qorunması beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən də diqqətdə saxlanılır.

